

Antopäivä: 28.03.2024	Voimaantulopäivä: 28.03.2024	Voimassa: toistaiseksi
Lainsäädäntö, johon suositus perustuu: Laki sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) 280 §		
Muutostiedot:		

Suositus kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisestä

Sisällys

1	Tausta	2
2	Prosessi kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisessä	2
2.1	Teleyritysten yhteystiedot viranomaisille.....	2
2.2	Viranomaistiedotteena käytettävän SMS-viestin A-numerokentän sisältö	3
2.3	Viranomaistiedotteessa käytettävä lomake ja viranomaistiedotteen sisältö.....	3
2.4	Viestien jakelun tekniset vaatimukset.....	4
2.5	Viestien välittämisen vasteaika	4
2.6	Viestien välittämisen käytännön prosessi	4
	Liite 1 (Viestintäpalvelulain 280 §).....	6
	Liite 2 (Lomake kohdennetulle viranomaistiedotteelle)	7

1 Tausta

Tämä suositus käsittelee kohdennetun viranomaistiedotteen välittämistä. Tällä suosituksella päivitetään ja korvataan Viestintäviraston 30.1.2008 antama muistio "*Kohdennettujen viranomaistiedotteiden välittäminen*".

Kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisestä säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014, jäljempänä *viestintäpalvelulaki*). Lain 280 §:ssä (liite 1) teleyrityksille asetetaan velvoite välittää kohdennettu viranomaistiedote, jos tiedote tulee välitettäväksi Häätäkeskuslaitokselta. Kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisestä päättää toimivaltainen ministeriö. Vaaratiedotteella varoittamisesta radiossa, televisiossa ja muissa telepäätelaitteissa säädetään puolestaan vaaratiedotteesta annetussa laissa (466/2012).

Viestintäpalvelulain 301 §:n mukaan teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus lain 280 §:ssä tarkoitetun kohdennetun viranomaistiedotteen välitysjärjestelmän kustannuksista.

Kohdennetulla viranomaistiedotteella tarkoitetaan tämän suosituksen antamisen hetkellä tekstiviestillä (SMS) päätelaitteisiin kertaluonteisesti välitettävää tiedotetta. Viestintäviraston raportissa 7/2005 (*Tekstiviestijärjestelmät väestön varoittamisessa*) on mm. vertailtu erilaisten tekstiviestijärjestelmien teknisiä ominaisuuksia käytettäessä niitä viranomaistiedotteiden välittämisessä. Viranomaistiedotteiden tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö edellyttäisi joko merkittävää kehityspanostusta nykyiseen järjestelmään (SMS) tai panostusta kokonaan uuteen järjestelmään (CBS tai LB-SMS). CBS- ja LB-SMS -järjestelmien käyttöönoton ongelmaksi ovat nousseet kustannukset. Uuden järjestelmän käyttöönottoon liittyvien kustannusten vuoksi tiedotteiden tekniseksi järjestelmäksi on toistaiseksi teleyritysten ja viranomaisten välillä vakiintunut SMS-järjestelmä.

Manuaalisen SMS-menettelyn käyttöön viranomaistiedotteiden välittämisessä liittyy asioita, joiden osalta yhteisesti sovitut toimintatavat ovat edellytys menetelmän käytettävyydelle. Tämä suositus kuvaa nämä yhteiset toimintatavat ja niiden soveltamisen teleyrityksissä.

Suositus on tarkoitettu teleyrityksille. Toimivaltainen ministeriö päättää kohdennetun viranomaistiedotteen antamisesta oman ohjeistuksensa mukaisesti ja kohdennetun viranomaistiedotteen antamiseen käytetään Häätäkeskuslaitoksen lomaketta (liite 2).

Suositus koskee matkaviestinverkkoja tarjoavia teleyrityksiä. Suosituksen antamisen aikaan tällaisia teleyrityksiä ovat DNA Oyj, Elisa Oyj, Telia Finland Oyj ja Ålcom.

2 Prosessi kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisessä

Viestintäpalvelulain 280 §:n mukaan teleyritys on velvollinen välittämään kohdennetun viranomaistiedotteen, jos tiedote tulee välitettäväksi Häätäkeskuslaitokselta.

2.1 Teleyritysten yhteystiedot viranomaisille

Teleyritykset toimittavat yhteystietonsa (puhelinnumero ja sähköpostiosoite) kohdennettujen viranomaistiedotteiden välittämistä varten Häätäkeskuslaitoksen kirjaimoon (hatakeskuslaitos@112.fi) sekä Häätäkeskuslaitoksen johtokeskukseen. Häätäkeskuslaitos toimittaa erikseen johtokeskuksen yhteystiedot teleyrityksille sekä tiedotteen antamiseen oikeutetuille viranomaisille.

2.2 Viranomaistiedotteena käytettävän SMS-viestin A-numerokentän sisältö

Käyttämällä A-numerokentässä tekstiä on mahdollista vähentää epäselvyyttä liittyen viestin lähettäneeseen tahoon.

A-numerokentän maksimipituus on 11 merkkiä ja skandinaavisia merkkejä ei tueta.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on 9.11.2023 julkaissut määräyksen¹, jolla muun muassa mahdollistetaan organisaatioille niiden käyttämien alfanumeeristen SMS Sender ID -tunnusten suojaaminen rekisteröimällä ne virallisesti vain kyseisen organisaation käyttöön. Lisäksi liikenne- ja viestintävirasto Traficom on 14.11.2023 julkaissut ohjeen tekstiviestin lähettäjä tiedon suojaamisesta². Ohjeen mukaan julkisoikeudellisten yhteisöjen on mahdollista suojata myös muita tunnuksia kuin Suomen yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä oleva organisaation toiminimi/rinnakkaistoiminimi/aputoiminimi. Suojattavan tunnuksen on tällöinkin oltava yksilöivä eli esimerkiksi yleisnimiä kuten "tiedote" ei voi suojata.

Jos kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisestä päättävä toimivaltainen ministeriö on rekisteröinyt itselleen suojatun lähettäjä tunnuksen, käytetään A-numerokentässä kyseistä suojattua alfanumeerista tunnusta.

Jos toimivaltaisella ministeriöllä ei ole suojattua lähettäjä tunnusta, käytetään A-numerokentässä Manner-Suomen alueella tekstiä TIEDOTE ja Ahvenanmaalla mahdollisuksien mukaan tekstiä MEDDELANDE.

2.3 Viranomaistiedotteessa käytettävä lomake ja viranomaistiedotteen sisältö

Kohdennettu viranomaistiedote tulee välitettäväksi Häätäkeskuslaitokselta teleyrityksille yhtenäisellä lomakkeella. Tämän suosituksen liitteenä on käytettävä lomake (liite 2).

Viestintäpalvelulain 280 §:n mukaan kohdennettu viranomaistiedote tulee välittää viranomaisen päättämällä kielillä ja määräämillä alueilla tiedotteen välittämishetkellä sijaitseviin päätelaitteisiin tai liittymiin. Teleyritys ei saa muuttaa kohdennetun viranomaistiedotteen sisältöä.

Kohdennettu viranomaistiedote välitetään SMS-menetelmällä vain kertaluonteisesti määrättyllä alueella sillä hetkellä sijaitseviin liittymiin. Kohdennettu viranomaistiedote tulee välittää käytännössä ainakin suomen ja ruotsin kielillä sekä mahdollisesti myös saamen ja englannin kielillä. Näin ollen teleyritysten ei tule kohdentaa viranomaistiedotteita käyttäjän ilmoittamaan asiointikielen perustuen, vaan viranomaistiedote välitetään jokaiselle käyttäjälle kaikilla toimivaltaisen ministeriön päättämällä kielillä.

SMS-menetelmää käytettäessä yksittäisen tekstiviestin maksimipituus on 160 merkkiä. On kuitenkin hyvin todennäköistä, että viranomaistiedotteen kaikki kieliversiot eivät mahdu yhteen viestiin. Tällöin tiedote joudutaan välittämään useampaan osaan jakaantuvana, kaikki toimivaltaisen ministeriön päättämät kieliversiot sisältävänä viestinä. Tällainen useassa osassa lähetetty viesti näkyy valtaosalle käyttäjistä yhtenä pitkänä SMS-viestinä³. Osalla käyttäjistä saattaa kuitenkin edelleen olla

¹ <https://finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/480001/49940>

² <https://www.traficom.fi/fi/viestinta/laajakaista-ja-puhelin/sms-sender-id-tunnus>

³ Concatenated SMS on määritelty vuonna 1999 3GPP:n spesifikaatiossa 3GPP TS 23.040 ja on levinnyt laajasti eri valmistajien puhelimiin.

käytössään hyvin vanhoja matkapuhelimia, joissa tällainen useaan osaan jakaantuva SMS-viesti vastaanotetaan erillisinä SMS-viesteinä.

Teleyritysten on, tekniset kyvykkyydet huomioiden, suositeltavaa pyrkiä lähettämään useaan osaan jakaantuva SMS-viesti siten, että yksittäiset kieliversiot näkyvät erillisinä viesteinä sellaisissa päätelaitteissa, joissa useaan osaan jakaantuvien SMS-viestien vastaanotto ei ole tuettuna. Jotta viestit näkyvät yhdenmukaisina kokonaisuuksina myös tällaisten vanhojen päätelaitteiden käyttäjille, yhden SMS-viestin maksimipituus on tällöin teknisistä rajoitteista johtuen vain 153 merkkiä.

Näin ollen viranomaistiedotteita laativien viranomaisten olisi hyvä pyrkiä siihen, että viranomaistiedote ei ylitä millään yksittäisellä kielellä 153 merkin maksipituutta.

2.4 Viestien jakelun tekniset vaatimukset

Ulkomaille lähetettävissä viranomaistiedotteissa maakohtainen viestin kohdennus on nykyisin toteutettavissa suhteellisen helposti, mutta maantieteellisesti tarkennettu ratkaisu tuottaa nykyisillä järjestelmillä monia ongelmia ja se hidastuttaa prosessia oleellisesti. Viestin maakohtaista lähettämistä voidaan pitää riittävän tarkkana toimenpiteenä manuaalista SMS-menetelmää käytettäessä.

Kotimaahan suunnattujen kohdennettujen viranomaistiedotteiden osalta viranomaisen määrittelee tiedotteen jakelulaajuuden, mutta teleyrityksen verkkorakenteesta johtuen tiedote voi olla vastaanotettavissa myös laajemmalla tai aavistuksen poikkeavalla alueella.

Tiedotteen antavia viranomaisia on kannustettu välttämään maantieteellistä kohdennustarvetta ja olemaan ennakkoon yhteydessä Häätäkeskuslaitokseen mahdollisia kohdennustarpeita koskien. Häätäkeskuslaitos ilmoittaa kohdennustarpeet teleyrityksille, joiden tulee teknisten mahdollisuuksien rajoissa pyrkiä noudattamaan viranomaisen määrittelemiä maantieteellisiä alueita mahdollisimman täsmällisesti.

2.5 Viestien välittämisen vasteaika

Viestintäpalvelulain 280 §:n mukaan kohdennettu viranomaistiedote on välitettävä heti, kun se on mahdollista tavanomaista verkko- ja viestintäpalvelua kohtuuttomasti haittaamatta.

Viestintäpalvelulakia edeltävän lain (laki sähköisen viestinnän tietosuojasta 516/2004, kumottu 1.1.2015 alkaen) perusteluissa (ks. HE 152/2005 vp) on todettu, että vasteaikaa määriteltäessä tulee ottaa huomioon tekniset ja toiminnalliset rajoitukset sekä missä määrin valtion varoista kyetään kattamaan kohdennettujen viranomaistiedotteiden välittämisestä teleyrityksille aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Nykyisiä prosesseja käytettäessä teleyritykset arvioivat ajaksi viranomaistiedotteen lähetyspyynnön vastaanottamisesta ensimmäisen viestin lähettämiseen maksimissaan 5 tuntia riippumatta viikonpäivästä tai vuorokaudenajasta.

2.6 Viestien välittämisen käytännön prosessi

Seuraavassa on kuvattu yleisellä tasolla kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisen käytännön vaiheet.

1. Häätäkeskuslaitokselta tulee teleyrityksille puhelimitse ennakkoilmoitus kohdennetun viranomaistiedotteen sisällöstä, välittämisen aikataulusta sekä mahdollisesta maantieteellisestä kohdennuksesta.

2. Teleyritykset selvittävät kohdennusmahdollisuudet tapauskohtaisesti ja ilmoittavat Häätäkeskuslaitokselle mahdollisimman nopeasti kyvykkyydestään kohdentaa viranomaistiedote määritellylle alueelle.
3. Ennakkoilmoituksen jälkeen Häätäkeskuslaitos lähettää teleyrityksille kohdennetun viranomaistiedotteen välittämispyyntön kirjallisella lomakkeella (liite 2). Välittämispyyntö tulee lähettää teleyritysten kohdan 2.1 mukaisesti ilmoittamiin sähköpostiosoitteisiin sekä tiedoksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille (cert@traficom.fi).
4. Teleyritykset lähettävät kohdennetun viranomaistiedotteen SMS-järjestelmällä toimivaltaisen ministeriön päättämällä alueilla oleviin liittymiin Suomessa sekä tarvittaessa myös teleyrityksen ulkomailla sijaitseviin liittymiin.
5. Teleyritykset ilmoittavat Häätäkeskuslaitoksen johtokeskukseen ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille (cert@traficom.fi), kun kohdennetun viranomastiedotteen lähettäminen on aloitettu ja kun viranomaistiedotteen lähettäminen on saatu kokonaisuudessaan suoritettua.

Liite 1 (Viestintäpalvelulain 280 §)

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 280 §:ssä (1207/2020) säädetään seuraavasti:

Teleyrityksen velvollisuus välittää kohdennettu viranomaistiedote

Kohdennetulla viranomaistiedotteella tarkoitetaan ihmisten tai omaisuuden suojelemiseksi välitettävää tiedotetta, joka välitetään matkaviestinverkossa tekstiviestillä tai muulla viestillä tietyllä alueella tai alueilla oleviin päätelaitteisiin tai liittymiin tilanteessa, jossa väestön tiedottaminen on ihmisten henkeen, terveyteen tai omaisuuden kohdistuvan uhkan vuoksi välttämätöntä muissa kuin vaaratiedotteesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetuissa vaaratiedotteella varoittamisesta edellyttävissä olosuhteissa.

Teleyritys on velvollinen välittämään kohdennetun viranomaistiedotteen, jos tiedote tulee välitettäväksi Hätäkeskuslaitokselta.

Kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisestä päättää toimivaltainen ministeriö.

Kohdennettu viranomaistiedote tulee välittää viranomaisen päättämällä kielillä ja määräämillä alueilla tiedotteen välittämishetkellä sijaitseviin päätelaitteisiin tai liittymiin. Teleyritys ei saa muuttaa kohdennetun viranomaistiedotteen sisältöä.

Kohdennettu viranomaistiedote on välitettävä heti, kun se on mahdollista tavanomaista verkko- ja viestintäpalvelua kohtuuttomasti haittaamatta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kohdennettujen viranomaistiedotteiden välittämisestä, vasteajoista ja välittämiseen varautumisesta.

Liite 2 (Lomake kohdennetulle viranomaistiedotteelle)

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Nro / Nr

KOHDENNETTU VIRANOMAISTIEDOTE

TELEPERAATTORILLE

Välitetään jäljempänä mainitusta tiedotusajankohdasta alkaen heti, kun se on mahdollista tavanomaista verkko- ja viestintäpalvelua kohtuuttomasti häiritsemättä.

Tiedottava viranomainen / Myndighet som sänder meddelandet		
☐ Valtioneuvoston kanslia / Statsrådets kansli	☐ Puolustusministeriö / Försvarsministeriet	☐ Liikenne- ja viestintäministeriö / Kommunikationsministeriet
☐ Ulkoministeriö / Utrikesministeriet	☐ Valtiovarainministeriö / Finansministeriet	☐ Työ- ja elinkeinoministeriö / Arbets- och näringsministeriet
☐ Oikeusministeriö / Justitieministeriet	☐ Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet	☐ Sosiaali- ja terveysministeriö / Social- och hälsovårdsministeriet
☐ Sisäministeriö / Inrikesministeriet	☐ Maa- ja metsätalousministeriö / Jord- och skogsbruksministeriet	☐ Ympäristöministeriö / Miljöministeriet
Tiedotteen antajan nimi ja virka-asema ja puhelinnumero / Person som ger meddelandet (namn, tjänsteställning och telefonnummer)		
Tiedotteen välittänyt Hätäkeskuslaitos, Johtokeskus		Namnet som förmedlat meddelandet Nödcentralverket, Ledningscentral
Yhteystiedot / Kontaktinformation		Päivämäärä / Datum Kellonaika / Tidpunkt
Antaja määrittelee tiedotteen jakelusaajuuden / Den som ger meddelandet fastställer utdelningens omfattning Alue/Region:		
Lähetetäänkö tiedote ulkomaille? / Ska meddelandet skickas utomlands? Maa/Land:		

Tiedottava viranomainen / Myndighet som ger meddelandet TIEDOTTAA / MEDDELAR	
Tiedote annetaan / Meddelande ges	. 20 kelloaika / klockan :

Vastaanottajan merkinnät / Mottagarens anteckningar	
Vastaanottaja / Mottagare nimi / namn _____	Tiedote lähetetty 1. / Meddelandet uppläst 1. klo / kl. _____
Vastaanotettu / Mottaget nimi / namn _____	Tiedote lähetetty 2. / Meddelandet uppläst 2. klo / kl. _____
Tarkistusosoite / Kontrollsamtal klo / kl. _____	Tiedote lähetetty 3. / Meddelandet uppläst 3. klo / kl. _____